

שנה"ל תשע"ז
סמסטר ב'

הפקולטה למדעי החברה
החוג למדע המדינה

מדיניות ומדינאות מעשית ד"ר יבגני קלאובר

הקורס נועד להפגיש את הסטודנטים עם חוקרי מדיניות ומעצבי מדיניות בכירים (בעבר ובהווה) בתחומים שונים בחיי המדינה. הפגישות יוקדשו להרצאות תיאורטיות לחקר מדיניות ומדינאות ובעיקר להרצאות אורח מפיהם של אישים בעלי ניסיון מעשי בקביעת מדיניות ברמה הלאומית (כולל פוליטיקאים, פקידים בכירים ואנשי ביטחון), שממלאים/מילאו תפקידים מרכזיים בשטח הצבאי והמודיעיני, במשק ובכלכלה, במשפט, בנושאי חברה וחינוך, מנהל ציבורי, ומדיניות החוץ והדיפלומטיה.

מידע כללי

1031-3102-01 ד"ר יבגני קלאובר שיעור נפתלי 001 ב' 14:00-16:00

שעות קבלה ודוא"ל

klaubere@post.tau.ac.il	531	נפתלי	13:00-14:00	ב'	ד"ר יבגני קלאובר
sharonelhadad@gmail.com	533	נפתלי	16:00-17:00	ב'	גב' שרון אלחדד

חובות הקורס

נוכחות – חובה!	תנאי לקבלת ציון בקורס
הצעת מדיניות (בוגות)	30%
בחינה סופית (50 שאלות רב-בררתיות)	70%
סה"כ:	100%

נוכחות

חלה חובת הגעה והשתתפות פעילה בדיונים שיערכו בכיתה. סטודנט שלא ייקח חלק ב-10 שיעורים לפחות לא יהיה זכאי לקבל ציון בקורס. נוכחות תיבדק בתחילת כל שיעור על-ידי צוות ההוראה; לפיכך מומלץ להגיע לשיעור לפחות 15 דקות לפני תחילתו, על-מנת להירשם. הכניסה לשיעור בזמן בלבד. לא תתאפשר כניסה באיחור.

אתר הקורס

<http://moodle.tau.ac.il>

סדר ההרצאות¹

תאריך	הרצאה	נושא	אורחים/ות
13/3/2017	הרצאה מס' 1	מדיניות העישון בישראל	<ul style="list-style-type: none"> גב' ויקי כהן, מקדמת בריאות במשרד הבריאות, מחוז ת"א מר חיים גבע הספיל, המחלקה לחינוך וקידום בריאות, משרד הבריאות
20/3/2017	הרצאה מס' 2	האם לתת אוטונומיה למיעוטים אתניים?	ד"ר יבגני קלאובר, החוג למדע המדינה, אוניברסיטת תל-אביב
27/03/2017	הרצאה מס' 3	ראשי ממשלה כקובעי מדיניות חוץ וביטחון	פרופ' דני קורן, LSE - London School of Economics and Political Science
03/04/2017	הרצאה מס' 4	מדיניות שוק ההון	עו"ד כינרת רצון פיקובסקי, אונ' תל אביב, להב, הכשרת דירקטורים ואתיקה בשוק ההון
24/04/2017	הרצאה מס' 5	ראשי ממשלה כקובעי מדיניות כלכלית-חברתית	פרופ' דני קורן, LSE - London School of Economics and Political Science
08/05/2017	הרצאה מס' 6	שוק הדיור בישראל	ד"ר נעם גרובר, חוקר בכיר, המועצה הלאומית לכלכלה
15/05/2017	הרצאה מס' 7	מדיניות האכיפה בישראל	פרופ' מיכל טמיר, המרכז האקדמי שערי מדע ומשפט
22/05/2017	הרצאה מס' 8	מדיניות הגז בישראל	מר אמנון פורטוגלי, חוקר מדיניות הגז בישראל, מכון ון-ליר
29/05/2017	הרצאה מס' 9	מנהיגים: עשייה פוליטית	ד"ר אורית גלילי צוקר, חוקרת תקשורת פוליטית ויועצת אסטרטגית לשעבר של יו"ר הליכוד
05/06/2017	הרצאה מס' 10	מדיניות הרגולציה בתקשורת	מר אסף וינר, עמית מחקר, מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים, אוניברסיטת תל-אביב
12/06/2017	הרצאה מס' 11	מדיניות החינוך	פרופ' יולי תמיר, נשיאת מכללת שנקר
19/06/2017	הרצאה מס' 12	<ul style="list-style-type: none"> פילוסופיה וקובעי המדיניות דיפלומטיה תרבותית בישראל 	<ul style="list-style-type: none"> ד"ר דורון אביטל, לשעבר חבר הכנסת מטעם סיעת קדימה, קצין בכיר בצה"ל מר יורם מורד, הבינתחומי הרצליה, משרד החוץ
26/06/2017	הרצאה מס' 13	הפליה בדיור וקבוצות תרבותיות	כבוד השופט ד"ר גרשון גונטובניק, לימודי משפטים, המרכז האקדמי כרמל
20/07/2017	09:00	בחינה, מועד א'	
24/08/2017	09:00	בחינה, מועד ב'	

¹ הפריטים הביבליוגרפיים הנדרשים לכל הרצאה עשויים להשתנות במהלך הסמסטר.

נושאים וחומר הקריאה

1. (13/03/2017) מהי מדינאות ומהי מדיניות מעשית – מתיאוריה פוליטית לפרקטיקה – גב' ויקי כהן, מר חיים גבע הספיל

"בשנת 2007 תוקן החוק להגבלת עישון במקומות ציבוריים בישראל והוגבל העישון בברים, פאבים, מועדונים ודיסקוטקים. במחקר שנערך בשנת 2009, הושו רמות הזיהום באוויר עקב עישון בברים בתל-אביב וירושלים לפני ואחרי התיקון בחוק, ונמצא כי לעומת ירושלים בה ירדה רמת הזיהום, בתל-אביב לא חל שינוי ברמת הזיהום, הגבוהה פי חמישה מהרמה המרבית המומלצת על ידי הסוכנות הפדראלית האמריקנית להגנת הסביבה. מסקנות והמלצות: רמות הזיהום הגבוהות בברים אינן משפיעות על שיקולי הלקוחות בבחירת מקום בילוי. יש להעלות את מודעות הציבור לנזקי העישון הכפוי ולעובדה שגם המבלים בברים, מעשנים ולא מעשנים, תומכים בחוק ובאכיפתו. ראוי לעודד את המבלים הלא מעשנים לעמוד על זכותם לבלות בבר באזור נקי מעישון. כמו כן יש לבחון היבטים שונים, הקשורים באכיפת החוק בברים על ידי הרשות המקומית" (כהן וסטרן 2011, עמ' 18). במפגש זה, תידון מדיניות העישון בישראל תוך התייחסות לבעיית העישון הפסיבי במקומות בילוי.

קריאת חובה:

- כהן, ויקי, כרמית סטרן (2011) הגבלת העישון בברים בתל-אביב מנקודת המבט של קהל הלקוחות, *כחב עת ישראל לחינוך וקידום בריאות*
- זו"ח שר הבריאות על עישון בישראל (2014), פרק ה': פסיקה וחקיקה בנושא העישון
- Geurts, Theu (2015) *Public Policy Making - The 21st Century Perspective*, Be Informed
- Ross, Hana, and Frank J. Chaloupka. 2003. "The Effect of Cigarette Prices on Youth Smoking." *Health Economics* 12 (3): 217-230.

קריאה מומלצת:

- וגשל, הדי (2002) *סקירה בנושא עישון בכתי סוהר*, היחידה לשירותי מידע, המשרד לביטחון הפנים
- ברנר-אילן, יעל (2013) *חוק איסור עישון במקומות עבודה – השפעות על מעסיקים, מעשנים ולא מעשנים*, המרכז לחקר מדיניות, כלכלה וניהול

מושגים לבחינה

- ❖ "עישון מיד שלישית"
- ❖ "אכיפה אזרחית"
- ❖ "חשיבה מעושנת"
- ❖ "גישת 'סוף המשחק'"
- ❖ הערכת מדיניות העישון

2. האם לתת אוטונומיה למיעוטים אתניים? ד"ר יבגני קלאובר (20/03/2017)

נדמה כי אין חולק על כך שהמיעוט האתני במדינות פוסט-סובייטיות מהווה קבוצת מיעוט בעלת סממנים ייחודיים מבחינת שפה, תרבות, מורשת, דת ולאום. בעשורים האחרונים, תביעתו של המיעוט של דוברי רוסית לשוויון זכויות במרחב הפוסט-סובייטי אינה מוגבלת למישור הזכויות האישיות בלבד, אלא מתרחבת גם למישור הזכויות הפוליטיות. כך נשמעות דרישותיו של המיעוט של דוברי רוסית באוקראינה, קזחסטן ומדינות הבלטיות להכרה עקרונית בו מטעם המדינה כמיעוט לאומי ייחודי, ותביעה מהשלטון להעניק לו אוטונומיה פוליטית ושלטון עצמי בהיבטים רבים של החיים הכלכליים. אך המדינות החדשות במרחב הפוסט-סובייטי מהססות להכיר באופן מוצהר ומחייב מבחינה פוליטית במיעוט הרוסי כמיעוט לאומי, הזכאי לזכויות קיבוציות. ויכוחים אלא לא פעם עולים מדרגה ונגמרים במלחמות אזרחים. מהי הפרקטיקה המדינית המועדפת, אותה צריכים לאמץ משטרים פוסט-סובייטיים, על מנת לשמר יציבות? כיצד התיאוריה של הלאומיות מסייעת לנו להגיע למסקנות אלה?

קריאת חובה:

- Evgeni Klauber (2011) On South Sudan: Ethnic Minorities and Political Autonomy, in *The 972 Magazine*.
- Cornell, Svante E. Autonomy as a Source of Conflict: Caucasian Conflicts in Theoretical Perspective, *World Politics*, Volume 54, Number 2, January 2002, pp. 245-276

קריאה מומלצת:

- Laitin, D. D. (2001). Secessionist Rebellion in the Former Soviet Union, in *Comparative Political Studies*, 34(8), 839- 861.

מושגים לבחינה:

- ❖ אוטונומיה תרבותית
- ❖ אוטונומיה פוליטית
- ❖ משאב ארגוני
- ❖ מקרים הכי דומים
- ❖ המצאת אומות
- ❖ מוסדות וקבוצות אתניות

3. ראשי ממשלה כקובעי מדיניות חוץ וביטחון – פרופ' דני קורן (חלק א') (27/03/2017)

"בכל דמוקרטיה פרלמנטרית, ראש הממשלה הוא הפוליטיקאי הבכיר ביותר, והוא הדין גם בישראל. במיוחד אמורים הדברים מאז הבחירות הכלליות של 1996 שבהן נבחר ישירות על ידי הציבור ראש ממשלת ישראל, כמו גם הכנסת. רשימת האישים שניתן לתארם כבולטים בתחום המדיני בישראל מאז הקמתה אינה ארוכה, וכמעט כל מי שנכלל בה כיהן כראש ממשלה בזמן זה או אחר.

החוקרים דנלווי ורודס מתמקדים בשלושה היבטים בתפקידו של ראש הממשלה: יכולתו לקבוע את מדיניות הממשלה בכל תחום שימצא למכון לעסוק בו; יכולת להחליט בעניינים מרכזיים, הקובעים את דפוסי הפעילות בכל שאר תחומי המדיניות הציבורית; ויכולתו

להגדיר את האתוס הממשלתי – האווירה והאידיאולוגיה שמהן נובעים פתרונות מסוימים לבעיות מדיניות. על-פי גישה זו, השרים נאלצים לעתים להתבטל בפני ראש הממשלה, וברצותו, הם פועלים כמו היו שליחיו" (קורן & שפירא 1997, עמ' 97).

קריאת חובה:

- Dan Korn (2010) The Presidentialization of Politics: The Power and Constraints of the Israeli Prime Minister, *The Institute of Israeli Studies*.

- דני קורן (1994) זמן באפור - ממשלות האחדות הלאומית 1984-1990, תל-אביב: הוצאת זמורה ביתן. פרקים 9-12.

- דני קורן, בועז שפירא (1997) קואליציות: הפוליטיקה הישראלית 50 שנים 100 אירועים. זמורה ביתן, פרק 5.

מושגים:

- פוליטיקה נשיאותית
- מגבלות של ראש ממשלה בישראל
- קואליציה לאומית רחבה

4. (03/04/2017) מדיניות שוק ההון – עו"ד כינרת רצון פיקובסקי

"תאונה למי שואל ארציאלי הבן, תאונה למדינה עונה השוטר המסכן. הבורסה נפלה, אנשים קופצים מהגג, גם משיח קפץ והודיעו שהוא נהרג...". שוק ההון העולמי והמקומי עובר תהפוכות מדי מספר שנים, ויש לכך השפעה במישרין ובעקיפין על כל אחד מאזרחי ישראל. האם יכולה להתרחש שוב מפולת בבורסה כמו זו שהתרחשה ב-1929, 1983 וב-2008? מי אמור להגן על האינטרס של ציבור המשקיעים והאם ציבור זה הוא הומוגני וזקוק להגנה? האם פיתוח ניירות ערך אקזוטיים ושיטות מסחר אלגוריתמיים ממוחשבים מייתרים הלכה למעשה את האדם בשוק ההון והאם יתכן ומדובר בכלל בתרמית עולמית?

קריאת חובה:

- ע"פ 2910/94 ארנסט יפת נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2)221, סעיפים 39-43.
- [הרצאה מוקלטת: מהו שוק ההון?](http://www.krp.co.il) אתר האינטרנט של כנרת רצון-פיקובסקי, עו"ד: www.krp.co.il

קריאה מומלצת:

- קישורית לאתר רשות ניירות ערך, [כאן](http://www.krp.co.il).
- קישורית לאתר הבורסה לניירות ערך בתל אביב, [כאן](http://www.krp.co.il).

מושגים לבחינה:

- ❖ משבר המניות הבנקאיות, 1983
- ❖ תפקידה של רשות ניירות ערך בישראל
- ❖ הבורסה לניירות ערך
- ❖ שימוש במידע פנים
- ❖ תרמית בניירות ערך

5. ראשי ממשלה כקובעי מדיניות כלכלית בישראל - פרופ' דני קורן (24/04/2017) (חלק ב')

"היסטוריה הפוליטית של מדינות בעלות שלטון קואליציוני יש דוגמאות רבות לקואליציות לאומיות רחבות. בדרך כלל ממשלות אחדות לאומיות היו ממשלות של קונצנזוס, שקמו לנוכח משברי ביטחון או כלכלה חריפים במיוחד. ממשלת אחדות (או "קואליציה גדולה") היא סוג מיוחד של ממשלה קואליציונית בעלת בסיס רחב ביותר. קואליציה זו מאופיינת בכך שהיא מקיפה את כל המפלגות הגדולות והחשובות בפרלמנט. מצבי משבר הם תנאי חשוב ליצירת המוטיבציה להקמת ממשלת אחדות, אך לא תנאי מספיק, שכן עצם היווצרותה של מציאות פוליטית מיוחדת היא זרז חשוב בנכונות המפלגות להשתתף בה. ממשלת האחדות יוצרת בסיס של סולידריות ומספקת למערכת הפוליטית "פסק זמן" המאפשר קבלת הכרעות המצויות בתחום הקונצנזוס הלאומי. לעצם קיומה של קואליציה גדולה במשטר פרלמנטרי קואליציוני עשויות להיות השלכות שונות של המערכת הפוליטית. הממשלה מגדילה את עצמתה שכן היא נשענת על קואליציה רחבה, והאופוזיציה הפרלמנטרית הופכת לקטנה במיוחד ולנטולת עצמה. מצב שכזה מנטרל את האחריות הפרלמנטרית, והרשות המחוקקת נתפסת בעיני הרשות המבצעת - שמפקיעה את נקודת המשען של הדיון הפרלמנטרי ואת התעשייה הפרלמנטרית - כ"חתומת גומי". מנגד, עצם קיומה של תמיכה רחבה בקואליציה מחליש את הצורך במשמעת קואליציונית נוקשה, מה שעשוי לאפשר לחברי קואליציה לפעול בשיתוף עם חברי אופוזיציה באופן שלא היה מתאפשר אילו היו יחסי האופוזיציה והקואליציה מאוזנים יותר. מאפיין נוסף הנגזר מעצם קיומה של "קואליציה גדולה" היא שבעוד ההסכמה הקואליציונית הרחבה מספקת משענת יציבה לנקיטת צעדים חריפים בשעת משבר, מנגד היא עלולה ליצור קיבעון בפעולת הממשלה, משום שחילוקי דעות בין השותפות לקואליציה בעניינים מהותיים אחרים מנטרלים את יכולת ההכרעה של המערכת הפוליטית. יתר מכך, עצם קיומה של "קואליציה גדולה" אינו עולה בקנה אחד עם רכיבים מהותיים בדמוקרטיה, כמו תחרותיות, חופש הבחירה בין חלופות אידיאולוגיות ומדיניות, מערך האיזונים והבלמים בין הרשות המבצעת לרשות המחוקקת וזהותן העצמאית של המפלגות".

קריאת חובה:

- Dan Korn (2010) *The Presidentialization of Politics: The Power and Constraints of the Israeli Prime Minister*, *The Institute of Israeli Studies*.

- דני קורן (1994) *זמן באפור - ממשלות האחדות הלאומית 1984-1990*, תל-אביב: הוצאת זמורה ביתן. פרקים 9-12.

מושגים:

- פוליטיקה נשיאותית
- מגבלות של ראש ממשלה בישראל
- ראשי ממשלה כקובעי מדיניות כלכלית

6. מדיניות שוק הדיור בישראל – ד"ר נועם גרובר (05/05/2017)

דירות הן מוצר יקר בעולם בכלל ובישראל בפרט. ברוב המדינות המערביות קיימת מעורבות כלשהי של הממשלה בשוקי הדיור באמצעות כלים שונים. האם מדיניות מעין זו הכרחית? האמנם יש להתאים את כמות הדירות שנבנות כך שתעלה בקנה אחד עם מטרות חברתית מוגדרות מראש? במסגרת הרצאתו של ד"ר נועם גרובר, יידונו כלים מדיניים שונים העומדים בפני מקבלי החלטות, ונתייחס להשלכות שלהם על שוק הנדל"ן, תוך דגש על מדיניות הדיור בישראל.

קריאת חובה:

- Carroll, R. J., & Yinger, J. (1994). Is the Property Tax a Benefit Tax? The Case of Rental Housing. *National Tax Journal*, 47(2), 295.
- Glaeser, Edward, Joseph Gyourko, Albert Saiz, (2008) *Housing Supply and Housing Bubbles*, National Bureau of Economic Research.

קריאה מומלצת:

- קישורית לאתר גלובס העוסק בשוק הדיור בישראל, [כאן](#)
- קישורית לאתר מומלץ העוסק מדיניות שוק הדיור, [כאן](#)

מושגים לבחינה

- ❖ רגולציה, מדיניות של פיקוח על שכירות (Rent control)
- ❖ מעורבות דרך צד היצע
- ❖ מעורבות דרך צד ביקוש – חלוקת הסובסידיה בין יצרנים וצרכנים
- ❖ שוק הדיור בבעלות, משכנתאות, לוחות סילוקין ומסלולים הצמדה שונים
- ❖ מנגנונים להפחתת הסיכון של לוויים ומלוויים
- ❖ מדיניות עידוד בעלות על דיור

7. מדיניות האכיפה בישראל: אתגרים – פרופ' מיכל טמיר (15/05/2016)

"אכיפה סלקטיבית עניינה מצב שבו למרות השוויון לכאורה של חוקים או תקנות ניטרליים, אכיפת החיקוק היא מפלה, כתוצאה מפגמים שונים בשיקולי הדעת המביאים לכך שרק פרטים המשתייכים לכמה קבוצות של מפרי החוק מועמדים לדין, או בשל בכך שיש מדיניות שונה של אכיפה המותנית בשיוך או בזהות המפר" (מיכל טמיר, 2008, עמ' 29). בהרצאה זו נדון באתגרים העומדים בפני מדיניות האכיפה בישראל.

קריאת חובה:

- טמיר, מיכל (2010) על רשלנות ועל כוונה להפלול : היבטים ייחודיים לאכיפה, בתוך מחקרי משפט כו, 1 (תשע) 217-257

קריאה מומלצת:

- טמיר, מיכל (2010) אכיפה סלקטיבית, הוצאת נבו, תשס"ח
- Tamir, M. (2006) "Public Law as a Whole and Normative Duality: Reclaiming Administrative Insights in Enforcement Review", in *Texas Journal on Civil Liberties and Civil Rights* 43-99.
- Tamir, M. (2009) "Racial Profiling Who is the Executioner and Does He Have a Face?" *Texas Hispanic Journal of Law and Policy* 15: 71-91.

מושגים לבחינה

- ❖ אכיפה סלקטיבית (Selective Enforcement)
- ❖ שיקול דעת - פגמים בשיקול הדעת
- ❖ כוונה להפלות
- ❖ אכיפה מדגמית
- ❖ אכיפה רנדומלית
- ❖ הגנה מן הצדק

8. המאבק הציבורי להגדלת הכנסות הממשלה מהגז הטבעי – מר אמנון פורטוגלי

בשל חשיבות עתודות הגז שנתגלו לאחרונה לעתיד החברה והמשק הישראלי, עולות תביעות חוזרות ונשנות מטעם גופים שונים שמטרתן להבטיח שמשאבים מוגבלים אלה ינוצלו באופן שיביא למיקסום רווחי הציבור הישראלי ויתרמו ליחסי החוץ של ישראל. לפיכך, ממשלת ישראל נדרשת לקבוע מהי ההקצאה האופטימאלית של משאב נדיר זה מחד, ולהבטיח את יעילות משק הגז הטבעי והאנרגיה, לעודד ולהמריץ פיתוח שדות חדשים ולהסדיר תחרות בין הספקים בשוק מאידך. בהרצאה זו נדון בסוגיות המצוינות לעיל ועולות בהקשר לסוגיה.

קריאת חובה:

- פורטוגלי, אמנון (2010) הצורך במדיניות אנרגיה חכמה – איך להימנע מ'המחלה ההולנדית', *העוקץ* (14/02/2010).
- פורטוגלי, אמנון (2010) יש לגבות 80% מס על הרווחים בקידוחי הגז, בתוך *The Marker* (03/05/2010).

קריאה מומלצת:

- חוק מיסוי רווחי נפט, התשע"א 2011, כנסת ישראל
- יניב, רונן (2013) המדיניות בנוגע לשימוש במשאבי הגז הטבעי בישראל, הכנסת, מרכז המחקר והמידע
- Bryant, Christa and Joshua Mitnick, (2014) Can Israel's Natural Gas Reserves Pump Up Regional Peace?, *The Christian Science Monitor*
- Ross, M. (2012). *The Oil Curse: How Petroleum Wealth Shapes The Development of Nations*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

מושגים לבחינה:

- ❖ "המחלה ההולנדית"
- ❖ "פורום פעולה אזרחית"
- ❖ "מדיניות המיסוי, התמלוגים והאגרות בישראל"
- ❖ "וועדת ששינסקי והמלצותיה"
- ❖ "תיקון חוק הנפט מ-1952"
- ❖ "מדיניות המיסוי 20:80"
- ❖ "קללת המשאב" (The Oil Curse)

9. מנהיגות פוליטית – הלכה למעשה – ד"ר אורית גלילי צוקר (29/05/2017)

ד"ר אורית גלילי-צוקר שימשה עד סוף שנות התשעים כעיתונאית ועורכת בכירה בעיתון "הארץ". אז פנתה לאקדמיה ועשתה במסגרתה מלאכת השלמה מקיפה לעיגון הידע התיאורטי והרחבתו. תחילה בעבודת המחקר בה חקרה את המנהיגות הפוליטית, התקשורת הפוליטית והמשטרים הדמוקרטיים (העבודה יצאה לאור ב-2004 בספרה "הטל-פוליטיקאים: מנהיגות פוליטית חדשה במערב ובישראל. תל אביב: רמות, אוניברסיטת תל אביב). לאחר מכן החלה לעסוק בשינויים המואצים המתחוללים במקצוע העיתונות ומעמדו, בעבודת העיתונאים לסוגיהם, בתפקיד שיש לתקשורת בזירה המדינית והגלובלית ובמוצר המוגמר המוגש לצרכני התקשורת. בשיעור זה תציג ד"ר גלילי-צוקר את ממצאי מחקרה.

קריאת חובה:

- Garzia, D. (2011). The personalization of politics in Western democracies: Causes and consequences on leader-follower relationships. *The Leadership Quarterly*, 22(4), 697-709.
- Cronin, T. E. (2008). "All the world's a stage..." acting and the art of political leadership. *The Leadership Quarterly*, 19(4), 459-468.

קריאה מומלצת:

- גלילי, אורית (2008) פוליטיקה תקשורתית בת זמננו: אזרחות מקוונת, רמות.
- גלילי, אורית (2015) לא עוד פרזנטור, בהארץ.

מושגים לבחינה:

- ❖ כל העולם – במה
- ❖ פרסונליזציה של פוליטיקה
- ❖ פוליטיקה תקשורתית ואזרחות מקוונת
- ❖ בנימין נתניהו – לא עוד פרזנטור

10. אתגרי המדיניות הציבורית ברגולציית מדיה: בין חופש הביטוי והאינטרס הציבורי – מר אסף וינר (05/06/2017)

והאינטרס הציבורי – מר אסף וינר

אמצעי תקשורת ההמונים או 'המדיה' – כגון ערוצי טלוויזיה, רשתות חברתיות באינטרנט וגופי תוכן מקוונים נוספים – מהווים כיום את הזירה המרכזית בה מתנהל השיח הציבורי, על שלל היבטיו החברתיים-פוליטיים-תרבותיים. במקביל, גופי המדיה כפופים לרגולציה מדינתית רחבה, המסדירה את פעולתם באופן רחב ועמוק. ההרצאה הנוכחית תעסוק בהיבטים הפוליטיים והמשפטיים של אסדרת מדיה, תוך בחינה רב-תחומית של המתח בין חירות הביטוי ובין הבטחה של ערכים דמוקרטיים-ליברליים אחרים, במסגרת עיצוב המדיניות הציבורית בתחום התקשורת. בין היתר, ייבחן שיח ההצדקות לקיומה של התערבות מדינתית בתחום המדיה, פרדיגמת 'האינטרס הציבורי' המנחה את גיבוש והפעלת המדיניות הציבורית בענף זה, והאתגרים הפוליטיים וחברתיים העכשוויים העומדים בפני מעצבי המדיניות.

קריאת חובה:

- יזהר טל דינה עברי-עומר (2009) הרגולציה של שירותי התקשורת האלקטרונית בישראל הצורך בהקמת רשות תקשורת, מחקר מדיניות 76, ירושלים, תש"ע.

קריאה מומלצת:

- אסדרת מדיה - המכון לחקר מדיה חדשים, חברה ופוליטיקה.
- רגולציה – מה, איפה ומתי? מבט תאורטי ומשווה, המכון הישראלי לדמוקרטיה.

11. (12/06/2017) מדיניות החינוך בישראל: מה אפשר להשיג? – פרופ' יולי תמיר

"אין בספר זה מרשם פלאים לתיקון החינוך או החברה בישראל, אבל יש כאן מבט מפוכח וכאוב על נושאים כמו צדק, שוויון, הפרטה ולימודי ליבה, ובחינה של הפער בין הרצון הכללי לשפר את החינוך בישראל לבין רצונו הפרטי של כל אזרח לדאוג לעצמו ולילדיו – גם על חשבון אחרים. בעולם כל כך תחרותי, הרצון להבטיח חינוך טוב יותר לכולם מתנגש עם הרצון לנצח את כולם, ובהתנגשות זו טמון חלק ניכר מחוסר היכולת לצמצם פערים ולהבטיח שוויון הזדמנויות. חינוך נע במהלכים אטיים וחסרי הוד, פירותיו מבשילים בהדרגה והשפעתו מצטברת וניכרת רק לאחר שנים רבות. היחס בין ההשקעה לתוצאה הוא כמעט תמיד מקור לאכזבה, ובכל זאת – הערגה לשינוי גואל אינה מרפה מאיתנו והציבור ממשיך לחפש אחר התמורה הגדולה. במי מפחד משוויון בוחנת פרופ' יולי תמיר את הקשר בין הצלחה לכישלון באורח חדשני הקורא תיגר על חלק מהחשיבה החברתית שלנו ועל הנחות היסוד הפוליטיות והארגוניות שאנו אווזים בהן. בבירות וביסודיות, תוך מחשבה רחבה ומעמיקה על הקשרים שבין מסגרות החינוך המוסדרות לבין תהליכים פוליטיים – מקומיים וגלובליים – גורסת פרופ' תמיר כי חלק נכבד מהקשיים החינוכיים שישראל מתמודדת איתם כיום אינו נובע מצעדים שגויים או משחיתות שלטונית, אלא דווקא מהצלחות" (ידיעות ספרים, 2015).

קריאת חובה:

- יולי תמיר (2015) *מי מפחד משוויון? על חינוך וחברה בישראל*, משכל (מבוא); פרק 1; סיכום

קריאת מומלצת:

- Tamir, Yuli (2011) *Staying In Control; Or, What Do We Really Want Public Education To Achieve? Educational Theory*, Volume 61, Issue 4.
- Tamir, Yuli (1992) *Democracy, Nationalism and Education? Educational Philosophy and Theory*, Volume 24, Issue 1, pages 17–27.
- Tamir, Yuli (1995). *Liberal Nationalism*, Princeton, N.J.: Princeton University Press.

מושגים לבחינה

- ❖ אחריות מוארת
- ❖ הסללה בחינוך
- ❖ פערים בחינוך
- ❖ מעמד המורה בישראל
- ❖ חינוך לאזרחות
- ❖ לאומיות ליברלית

12. (19/06/2017) פילוסופיה פוליטית וקובעי מדיניות: לוגיקה בפעולה; דיפלומטיה

תרבותית בישראל.

ד"ר דורון אביטל - יליד 1959, ישראל - בעל היסטוריה קרבית מפוארת, מפיקוד על פלוגת צנחנים מובילה במלחמת שלום הגליל של 82, דרך שנות פיקוד על מבצעים מורכבים בסיירת מטכ"ל, ועד לפיקוד בשנות ה-90 המוקדמות על ה"יחידה". תקופת הפיקוד שלו על הסיירת נרשמה כאחת מהמורכבות והמעצבות ביותר בהיסטוריה של הסיירת. במהלך שירותו הצבאי זכה דורון לאותות ופרסים רבים, ונחשב כמי שעצב תפיסת עולם כוללת אודות אסטרטגיה ופיקוד, אם בקרב ואם במבצעים מיוחדים, המהווה עד עצם היום הזה

נקודת ייחוס מובילה למפקדים ביחידה, ולבכירים במערך הביטחוני המסווג ככלל. עם סיום תקופת הפיקוד על היחידה, כשהוא מצויד במכתב המלצה מידי של ראש הממשלה דאז יצחק רבין, נחת דורון אביטל באוניברסיטת קולומביה בעיר ניו-יורק, שם השלים את עבודת הדוקטורט שלו בלוגיקה ופילוסופיה.

קריאת חובה:

- Avital, Doron. 2008. "The Standard Metre in Paris." *Philosophical Investigations* 31 (4): 318-339.

קריאה מומלצת:

▪ דורון אביטל, 2012, *לוגיקה בפעולה*, כנרת זמורה-דביר.

מושגים לבחינה:

- ❖ שדה הקרב האינטלקטואלי
- ❖ מקבל החלטה בקרב כקורא תיגר
- ❖ סרגלי מדידה ומוקדי השוואה

13. (26/06/2017) הפליה בדיוור וקבוצות תרבותיות – ד"ר גרשון גונטובניק

"מתי סירוב למכור או להשכיר יחידת מגורים מחמת זהות תרבותית (דת, גזע, לאום או אתניות) הוא כדין? מתי הפרדה בדיוור צריך שתסוג כהפליה האסורה משפטית? מענה ראוי מחייב הבנה כי מדובר בשאלה היורדת לשורש מערכת היחסים בין הקבוצות התרבותיות הפועלות בחברה, ולאופן בו אנו רואים את "עצמנו" ואת "האחרים". הסדרה נאותה של הסוגיה היא תנאי יסוד להשגת לכידות חברתית מינימלית בחברה שסועה. כדי להשיגה יש לעמוד על נזקיה של ההפרדה אך גם על יתרונותיה, נוכח המימוש התרבותי שהיא מאפשרת לעיתים. הטענה המרכזית בספר היא כי יש לפסול, ככלל, הפרדה משפטית כופה בדיוור (חומות משפטיות), בין אם מדובר בהפרדה כופה מצד הרשויות (הקצאת קרקע ייחודית על ידי המדינה וגופים שלטוניים), ובין אם מצד פרטים (ועדות קבלה, ותניות עבירות). מנגד, במציאות הישראלית אין לכפות מגע, אין לשבור את ההפרדה החברתית) גדרות חברתיות ויש לאפשר לבעלי יחידות הדיוור לסרב למכור או להשכיר אותן כרצונם, וזאת להבדיל מהעוסקים בשוק הדיוור שעליהם יש להטיל את החובה לנהוג בשוויון" (גונטובניק 2014). בהרצאה זו, ישטח ד"ר גונטובניק את עיקרי עבודתו העוסקת בהפליה בדיוור המתקיימת בישראל.

קריאת חובה:

- גונטובניק, גרשון (2014) הפליה בדיוור וקבוצות תרבותיות: בין חומות משפטיות לגדרות חברתיות בתוך פרסומי הפקולטה למשפטים. מבוא + פרק 3.

קריאה מומלצת:

▪ ד"ר גרשון גונטובניק - הפליה בדיוור וקבוצות תרבותיות: בין חומות משפטיות לגדרות חברתיות, קישורית [כאן](#).

מושגים לבחינה:

- ❖ חומות משפטיות
- ❖ גדרות חברתיות
- ❖ אפליה בדיוור